

Nr 410.

Av herr **Jansson** i Hällefors **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 250, angående skjutfält för Bergslagens artilleriregemente m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 250 föreslås att ett område å Villingsbergs och Garphyttans kronoparker om 10.482 ha skall iordningställas till skjutfält för Bergslagens artilleriregemente. Om riksdagen bifaller detta Kungl. Maj:ts förslag, komma 35 inom området befintliga skogsjordbruk att nedläggas och arrendatorerna förflyttas till för ändamålet nyuppförda bostäder. Kostnaderna för dessa nybyggnader ha beräknats till 650.000 kronor. Enligt departementschefens uppfattning kunna endast i undantagsfall dessa bostäder förenas med jordbruk. Då tillgången på odlad jord eller odlingsbar mark utanför det föreslagna skjutfältsområdet här är mycket liten, får man förutsätta att det så gott som uteslutande kommer att bli frågan om bostäder utan tillgång till jord. Som ersättning till arrendatorerna för förtidigt upphörande av deras arrenden och övriga förluster på grund av avflyttningen har föreslagits ett sammanlagt belopp av 100.000 kr.

Beträffande möjligheten att bereda de från skjutfältet förflyttade arrendatorerna och skogsarbetarna sysselsättning framhåller departementschefen, att han efter införskaffad utredning anser sig kunna räkna med att de skola kunna erhålla tryggad tillgång på arbete inom skjutfältsområdet. Om så blir fallet, skulle möjligheten till försörjning för de förflyttade vara säkrad, förutsatt att de äldre arrendatorerna och skogsarbetarna, som ha något så när bibehållen arbetsförmåga, beredas bostad och arbete. Vi få därför med tillfredsställelse understryka vad departementschefen sagt i detta sammanhang.

Om sålunda arbete i fortsättningen kan beredas åt såväl arrendatorer som skogsarbetare, som icke anse sig vilja söka arrende på annat håll, så får man ändock räkna med att framför allt arrendatorerna (körarna) komma att få vidkännas avsevärda ekonomiska förluster, inte bara på grund av realisationsförlust å inventarier, redskap, maskiner och kreatur, utan även på grund av att de tvingas överge sitt yrke som jordbrukare och körare samt övergå till annan sysselsättning. Särskilt torde detta bliva fallet för de äldre arrendatorerna. En uppskattning av dessa förluster är mycket svår att göra, men att de i görligaste mån böra hållas skadeslösa måste anses som självklart. En del arrendatorer äro i den åldern att det blir svårt för dem att övergå till annan tyngre sysselsättning såsom huggningsarbete. De ha i de flesta fall innehaft sina arrendeställen under en mycket lång tid, och i en del fall äro de födda på kronoparken. Förutsatt att de få ha sin hälsa i behåll hade de dock kunnat fortsätta sitt arrende

ännu några år och därmed också själva kunnat välja tiden för avträdet av arrendet. När det gäller att fastställa ersättningarna till dessa arrendatorer bör nödig hänsyn tagas till detta förhållande. Av de 31 arrendatorer och skogsarbetare, som finnas å dessa 35 torpställen, ha inte mindre än 26 optionsrätt. Det kan väl starkt ifrågasättas om icke samtliga av dessa ha rätt till ersättning för för tidigt upphörande av arrendet, även om den i arrendekontraktet fastställda arrendetiden utlöper innan avflyttningen skall ske.

När det gäller att söka bedöma de ersättningar som böra utgå till arrendatorerna för tvångsavflyttningen måste givetvis hänsyn även tagas till det förhållande, som är rådande när avvecklingen skall ske. Skall avvecklingen ske i en tid med vikande prisläge, blir situationen för arrendatorerna ur ekonomisk synpunkt synnerligen ofördelaktig. Därtill kommer att det under alla förhållanden torde bli svårt för dem att finna köpare, som vilja betala skäliga priser för det de måste realisera, då så många jordbruk på en ort så gott som samtidigt skola läggas ned. Att arrendatorerna därvid komma att få göra stora förluster är uppenbart. I många fall ha arrendatorerna under årens lopp lagt ned mycket arbete och kostnader för förbättringar å de ställen de nu skulle tvingas att lämna. Flera av dessa ställen ha som här ovan sagts innehafts av samma arrendator i en lång följd av år, och i en del fall ha de gått i arv från far till son, i något fall i flera generationer. Skälig hänsyn bör givetvis tagas även till detta förhållande när ersättningsbeloppen skola fastställas.

Enligt propositionen skall domänstyrelsen ha att träffa överenskommelse med arrendatorerna om de ersättningsbelopp som skola utgå. Efter den uppskattning som verkställts av domänstyrelsen skulle dessa ersättningsbelopp sammanlagt uppgå till 90.000 kr. Departementschefen har på förslag av fortifikationsstyrelsen höjt detta belopp till 100.000 kronor. Vilka beräkningsgrunder som använts av domänstyrelsen för att komma fram till summan 90.000 har inte meddelats. En förutsättning för att summan skulle stanna vid detta belopp skulle dock vara, att arrendatorerna kunde hänvisas till av domänverket iordningställda bostäder och att de i övrigt kunde beredas sysselsättning genom skogsarbete och arbete på skjutfältet. Arrendatorerna ha inte lämnats tillfälle att få taga del av de beräknade ersättningsbeloppen på annat sätt än genom ombud, varvid avskrift dock icke fått tagas av desamma. Det har därför inte varit möjligt att närmare granska och bilda sig en uppfattning om ersättningsbeloppens skälighet i varje särskilt fall.

Vid en approximativ uppskattning av de ersättningsbelopp, som under de förutsättningar som i propositionen angivits böra utgå till arrendatorerna, vilken verkställts av ombud för dessa, har man kommit till ett betydligt högre belopp än det i propositionen föreslagna. Med en mycket försiktig värdering av de förluster som arrendatorerna borde hållas skadeslösa för, har man kommit upp till en summa av i det närmaste 150.000 kronor. Det belopp av 100.000 kronor, som i propositionen föreslagits för detta ändamål, måste därför anses vara lågt. Om detta belopp skulle fastställas av riksdagen kan man befara, att

svårigheter komma att uppstå vid de förhandlingar, som, om skjutfältet kommer till stånd, skola föras mellan domänstyrelsen och arrendatorerna om denna sak, och uppgörelser som skulle kunna tillfredsställa arrendatorerna omöjliggöras. Med hänvisning till vad här ovan anförts vilja vi därför hemställa, att om riksdagen vid behandlingen därav i övrigt beslutar bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 250, sådan ändring däri dock måtte vidtagas,

att det föreslagna beloppet för ersättning till arrendatorerna för tvångsförflyttningen höjes från 100.000 till 150.000 kronor,

att medelsbehovet för anordnande av skjutfält för Bergslagens artilleriregemente beräknas till 950.000 kr. och

att till skjutfält för Bergslagens artilleriregemente m. m. å riksstaten för budgetåret 1943—44 anvisas ett investeringsanslag å 1.210.000 kronor.

Stockholm den 22 maj 1943.

Erik Brandt.

Lars Lindahl.

Axel Jansson,
Hällefors.

Göran Petterson.

C. D. Skagerlund.

Henry Allard.

Gunnar Persson.
